

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ З УРАХУВАННЯМ ВИКОНАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НОРМАТИВІВ НБУ

Анотація. Розглянуто динаміку дотримання економічних нормативів НБУ, визначено причини погіршення якості кредитного портфеля банку і запропоновано пропозиції та рекомендації щодо ефективного управління ним.

Аннотация. Рассмотрена динамика соблюдения экономических нормативов НБУ, определены причины ухудшения качества кредитного портфеля банка и предложены предложения и рекомендации по эффективному управлению им.

Annotation. The dynamics of compliance with prudential regulations NBU defined causes deterioration of the credit portfolio is considered and suggestions and recommendations for effective management is offered.

Ключові слова: якість кредитного портфеля, кредитні ресурси, нормативи НБУ, кредитний ризик, резерви.

За своєю природою банківська діяльність пов'язана з ризиками, які спричинені різними обставинами. Особливого значення набувають кредитні ризики, які прямо залежать від ведення банківської діяльності, забезпечення умов стабільного надання кредитних ресурсів для потреб економічного зростання.

Ефективність кредитної діяльності банків сьогодні є необхідним, якщо не вирішальним, чинником життєдіяльності банків, оскільки кредитний портфель становить у більшості випадків від третини до половини всіх активів банку [1]. Тому важливо приділити увагу управлінню кредитним процесом загалом та кредитним ризиком зокрема.

Питання ефективного управління якістю кредитного портфеля банку є предметом дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Ю. Бугель, О. Васюренко, А. Герасимовича, О. Кириченко, В. Міщенко, А. Мороза, Л. Примостки, М. Савлука, В. Пірога та ін.

Подальших досліджень потребують: теоретичний та організаційно-практичний аспект якості кредитного портфеля, аналіз якості кредитного портфеля, точна експертиза проєктів, відхилення від кредитної політики.

Звідси об'єктивно виникає низка завдань з удосконалення підходів до оцінювання якості кредитного портфеля та застосування відповідного інструментарію управління кредитним ризиком банку. Вагому роль у цьому процесі відведено оцінці кредитної діяльності банку з погляду виконання економічних нормативів НБУ.

Метою дослідження є пошук шляхів та методів удосконалення якості кредитного портфеля банку.

Для вимірювання рівня ризику існують критерії, які дають змогу кількісно визначити ризик, прийнятний для банку. Такими критеріями, зокрема, є встановлені НБУ економічні нормативи, які для забезпечення мінімізації рівня ризику є обов'язковими до виконання всіма банками [1].

Відповідно до Постанови НБУ № 368 від 28.08.2001 року, до нормативів кредитного ризику належать [2]:

H7 – норматив максимального розміру на контрагента (не більше 25 %);

H8 – норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу);

H9 – норматив максимального розміру кредитів, гарантій, поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 5 %);

H10 – норматив максимального розміру кредитів, гарантій, поручительств, наданих інсайдерам (не більше 30 %).

Проведено дослідження стосовно виконання економічних нормативів НБУ на прикладі ПАТ "КРЕДОБАНК".

У таблиці наведено, як ПАТ "КРЕДОБАНК" виконував ці нормативи протягом 2006 – 2010 років.

Таблиця

Виконання економічних нормативів кредитного ризику НБУ станом на кінець 2006 – 2010 рр. ПАТ "КРЕДОБАНК"

Роки	Нормативи			
	H7	H8	H9	H10
2006	19,16	92,4	0,87	7,61
2007	22,4	118,4	1,21	5,21
2008	39,6	836,9	0,16	4,33
2009	14,72	35,45	0,04	1,03
2010	13,84	46,87	1,65	2,08

%), це свідчить про те, що банк не приділив достатньо уваги визначенню рівня ризику на одного контрагента. Відповідно до Постанови НБУ "Про затвердження Змін до Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків" від 06.07.2007 № 248, банки повинні формувати резерви [3].

Як показало дослідження, формування ПАТ "КРЕДОБАНК" резервів за активними операціями призвело до утворення балансового збитку за підсумками 2008 року та зниження значення нормативів максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) та великих кредитних ризиків (Н8) понад нормативний рівень відповідно до 39,6 та 836,9 %. Такі порушення відбулися внаслідок істотного доформування резервів банку під активні операції, що призвело до зменшення регульовального капіталу банку.

Для підвищення управління якістю кредитного портфеля банку необхідно: розробити або доповнити документально оформлену кредитну політику, яка б створювала надійну основу управління кредитами; внести обмеження по відношенню до концентрації кредитного портфеля; зменшити диверсифікацію, яка призводить до погіршення якості управління за відсутності достатньої кількості висококваліфікованих фахівців зі знаннями особливостей багатьох галузей економіки; забезпечити централізацію або децентралізацію управління кредитними операціями; вдосконалити аналіз галузі, особливостей виробництва та фінансового стану боржників; зменшити питому вагу нових і нещодавно залучених клієнтів у складі одержувачів банківських позичок; проводити повну перевірку кредитної документації, що дає достовірну інформацію про поточний стан клієнта та перспективи його розвитку; удосконалити навички персоналу банку із роботи щодо ефективного контролю та аудитування кредитного процесу.

Наук. керівн. Губарева І. О.

Література: 1. Пірог В. В. Оцінювання якості кредитного портфеля банків з урахуванням виконання економічних нормативів НБУ / В. В. Пірог // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.18. – С. 228–235. 2. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Інструкція, затверджена Постановою НБУ від 28.08.2001 р. № 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua. 3. Про затвердження Змін до Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : Постанова НБУ від 06.07.2007 р. № 248 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon1.rada.gov.ua. 4. Офіційний сайт ПАТ "КРЕДОБАНК". – Режим доступу : www.kredobank.com.ua.